

Osloregionen

Miljøhovedstadsåret i Osloregionen – oppsummering fra workshop 9. mai 2018

Innholdsfortegnelse

1. Innledning	3
2. Program og gjennomføring	3
3. Innspill fra idedugnad 9. mai	5
4. Videre oppfølging	12
Vedlegg.....	13

1. Innledning

Oslo ble i juni 2017 kåret av EU til Europas miljøhovedstad for 2019. Utnevnelsen som Europas miljøhovedstad i 2019 er en anerkjennelse av miljø- og klimaarbeidet i Oslo som nå satser på grønn innovasjon, grønne jobber og grønt byliv. Oslo har besluttet fire hovedområder for programmet for EGC 2019:

- Attraktive byområder
- Grønn mobilitet
- Sunn og bærekraftig livsstil
- Grønne jobber og innovasjon

Oslos status som Europas miljøhovedstad i 2019 er en anledning for fylkeskommunene, kommunene og byene i Osloregionen til å vise frem gode miljø og klimaløsninger. I handlingsprogrammet for 2018 i Osloregionen er det vedtatt å videreutvikle det regionale samarbeidet om klima og miljø i tilknytning til European Green Capital 2019. Det er derfor startet opp et prosjekt i Osloregionen for å følge opp denne satsingen i handlingsprogrammet og det legges opp til en bred involvering for planlegging og gjennomføring av aktiviteter for å profilere Osloregionen som grønn hovedstadsregion.

Oslos byrådsleder Raymond Johansen inviterte i brev datert 23.03.2018 kommuner og fylkeskommuner på Østlandet til å være med i markeringen av Europas miljøhovedstad 2019. "Det regionale samarbeidet på Østlandet vil være avgjørende for å lykkes med å nå miljø- og klimamål", sier Johansen i sin invitasjon til ordførere og fylkesordførere. Som en oppfølging av byrådslederens brev, inviterte samarbeidsalliansen Osloregionen til idedugnad den 9. mai for planlegging av aktiviteter i regionen for 2019.

Denne rapporten gir en kort oppsummering av innspillene gitt på arrangementet 9. mai. Det er ikke gjort vurderinger eller prioriteringer av de konkrete innspillene, men i hovedsak sortert og listet opp i kapittel 3 nedenfor.

Rapporten vil være et viktig grunnlag for den videre planleggingen av Osloregionens prosjekt *Miljøhovedstadsåret i Osloregionen*.

2. Program og gjennomføring

Arrangementet den 9. mai ble gjennomført på Gamle Museet, Dronningensgate 4, Oslo.

Det var ca 50 deltakere på arrangementet. Deltakerne representerte ulike kommuner og fylkeskommuner fra hele regionen. Deltakerliste er vedlagt.

Deltakerne ble på forhånd delt inn i grupper, på nummererte bordnummer. Del 1 av konferansen inneholdt forberedte innlegg. Presentasjonen fra denne delen av arrangementet er tilgjengelig på Osloregionens web-sider:

<https://www.osloregionen.no/prosjekter/klima/>

Program workshop 9. mai 2018.

Kl 09.30 Kaffe og registrering

Kl 10.00 Del 1. Innledning og eksempler til inspirasjon

- Oslo – Europas miljøhovedstad 2019 v/Anita Lindahl Trosdahl, prosjektleder, Oslo kommune
- Mulighetene for Osloregionen i Miljøhovedstadsåret v/Øyvind Såtvedt, direktør Osloregionen
- Potensialet for internasjonal profilering v/Tone Lise Vilje, Brand Manager, Oslo Brand Alliance
- Noen eksempler til inspirasjon:
 - Grønne arbeidsplasser i Oppland v/fylkesordfører Even Aleksander Hagen, Oppland fylkeskommune
 - Sykkelparken Lillestrøm v/ordfører Ole Jacob Flæten, Skedsmo kommune
 - Nye Asker kommunes arbeid med FNs bærekraftsmål v/Ragnar Sand Fuglum, direktør for kultur og teknikk, Asker kommune

Kl 11.30 Lunsj

Kl 12.15-1430 (inkl. kaffepause). Del 2. Hva skal vi fylle Miljøhovedstadsåret 2019 med? Innspill på:

1. Konkrete aktiviteter/prosjekter i din by/kommune/fylkeskommune i 2019 som involverer ulike målgrupper (innbyggere, ansatte, næringsliv, besøkende)
2. prosjekter fra regionen som bør løftes fram i 2019, f.eks. innen grønn næringsutvikling, byutvikling
3. felles aktiviteter, koordineres av sekretariatet for Osloregionen, f.eks. BEST-konferansen, Innovative anskaffelser, næringsutvikling, gods- og logistikk

Følgende hovedsatsinger inngår i aktivitetene/prosjektene:

- Attraktive byområder
- Grønn mobilitet
- Sunn og bærekraftig livsstil
- Grønne jobber og innovasjon

Kl 14.30. Oppsummering og veien videre

Idedugnad med 5 gruppeoppgaver

I del 2 av arrangementet ble det innledet til gruppeoppgaver. Gruppeoppgaver 1-5 var utformet på «oppgavematter» som lå på bordene, se vedlegg. Løsningene ble oppgavene ble skrevet direkte på oppgaveark på bordene.

Erfaringene fra gjennomføringen var at noen av oppgavene gikk litt over i hverandre, det ble derfor noen gjentakelser i besvarelsene. Følgende spørsmål ble diskutert:

1. **Miljø- og samfunnsutfordringer.** Hvilke tre miljøutfordringer i Osloregionen bør adresseres som en del av miljøhovedstadsåret? Ta med relaterte samfunnsutfordringer hvis relevant. Diskutér og prioriter tre utfordringer.
2. **Kriterier.**
 - a. Hva skal til for at miljøhovedstadsåret i Osloregionen 2019 blir en suksess? Diskutér og bli enige om de 3 viktigste kriteriene.

- b. Hva er gode kriterier for et miljøhovedstads-prosjekt i en by/kommune/fylkeskommune i Osloregionen?
3. Hvilke konkrete **aktiviteter i din by/kommune/fylkeskommune** i 2019 som involverer ulike målgrupper (innbyggere, ansatte, næringsliv, besøkende) bør inngå i programmet for Miljøhovedstadsåret?
 4. **Gode prosjekter å løfte fram.** Hvilke eksisterende tiltak eller prosjekter i regionen bør løftes fram som en del av Miljøhovedstadsåret i Osloregionen i 2019?
 5. **Felles aktiviteter i regi av Osloregionen.** Hvilke felles aktiviteter, i regi av sekretariatet for Osloregionen, bør inngå i programmet for Miljøhovedstadsåret i Osloregionen?

3. Innspill fra idedugnad 9. mai

Oppgave 1. Miljø- og samfunnsutfordringer. Hvilke tre miljøutfordringer i Osloregionen bør adresseres som en del av miljøhovedstadsåret? Ta med relaterte samfunnsutfordringer hvis relevant. Diskutér og prioriter tre utfordringer.

Transport, mobilitet (folk og gods)
Fra bil til bein (sykkel og kollektiv)
Utslipp fra veitrafikken (person- og gods)
Forbruk
livs- & luftkvalitet
Bevare gode grøntstrukturer (fortetting med kvalitet)
Jordvern
Bærekraftig matproduksjon
Biologisk mangfold
Bærekraftig arealbruk
Byutvikling/Arealbruk/sentrumsutvikling
Klimautslipp (direkte/indirekte)
Globale utslipp
Avfallshåndtering
Materialer/ressurser
Vann- vannkvalitet (livet i Oslofjorden)
Grønn omstilling i næringslivet
Bygg – byutvikling
Grønn byggenæring (stille krav til utbyggere)
innovative grønne anskaffelser
Næringsutvikling

Oppgave 2a. Hva skal til for at miljøhovedstadsåret i Osloregionen 2019 blir en suksess? Diskutér og bli enige om de 3 viktigste kriteriene.	2b. Hva er gode kriterier for et miljøhovedstadsprosjekt i en by/kommune/fylkeskommune i Osloregionen?
"alle er med"	Enten noe unikt (wow-faktor), eller noe som settes i sammenheng, like arrangementer mange steder, samtidig eller felles kommunisert, eller noe som trigger konkurranseinstinkt
at det er morsomt, forandring må komme fra den enkelte, og da må det være gøy. Unngå pekefinger	At det gir en forbedring av miljø i livsløpsperspektiv og ikke "rebound"-effekter
Bredt engasjement	Bevisstgjøring
Eierskap hele regionen (gulrot)	Engasjement
Fopliktende samarbeid	Skalerbarhet
Gode historier, gode løsninger i tråd med verdiene/prioriterte utfordringer	Prioritere uteareal/områder
Identitet i hele regionen "Vi deltok i miljøhovedstaden 2019"	Involvering
Involvering (innbyggere, hele regionen)	Identitet og eierskap
Kommunikasjon/medvirkning	Komparative fortrinn
Konkrete cases/målbart	overføringsverdi
konkurranser - motiverende for ekstrainsats	relevant for mange
Kunnskapsdeling & kommunikasjon	
Mobilisering (bredde) - næringsliv -innbyggere - hele Osloregionen	
Motiverende	
Profilere regionen	
Samarbeid/erfaringsutveksling/læring NB! Langsiktige effekter	
Skaper endring	
Synliggjøring av resultater	
Verdensledende	
vise til konkrete prosjekter/resultater	
være relevant for folk	

Oppgave 3. Hvilke konkrete aktiviteter i din by/kommune/fylkeskommune i 2019 som involverer ulike målgrupper (innbyggere, ansatte, næringsliv, besøkende) bør inngå i programmet for Miljøhovedstadsåret?				
Sunn og bærekraftig livsstil	Grønn mobilitet	Attraktive byområder	Grønne jobber og innovasjon	andre områder
Former for "fiksefest", elektronikk/klær/sykkel	Bildeling "look to Billingstad", jfd PBLs muligheter	Futurebuilt - hvor realisere	Grønn framtid fond	"Change" - 4 temadager: erfaring/kompetanse for regionen. Oslo som motor
"Smak Ås", miljøvennlig og kortreist matfestival	Biogass-busser, gratis ferge, buss (Fredrikstad)	Miljøsatsing på Fornebu, fortetting + boliger - befaringer	Biotown Hamar	Involvering
Naboskap-prosjekt, kildesorteringskonkurranse	Buskerudbypakke2, forberede innføring	Bydelshager	Den dyktige bonden, miljøvennlig landbruk	FNs bærekraftsmål
fylkeskoordinerte skoleprosjekter (ift læreplaner), f.eks. bruk av plast/kildesortering	el-sykkelutlån, el-sykkelpool, el-sykkelbibliotek, el-bysykkel	Insektshotell	felles satsinger: plusshus, moderne bygg	Klima-klok strategi i Bærum
aksjon mot svartelistede arter	Fyllestasjon for hydrogen og biogass	Fornebu - nullutslipp innen 2020	Fossilfrie byggeplasser	Nye Asker, FNs bærekraftsmål
"kom deg ut"-dagen	godspakke Innlandet	by- og tettstedsutvikling, inkl knutepunktsutvikling	Fyllestasjon for hydrogen og biogass	Mjøskonferansen
strandrydding	Grålum - smart mobility med NCE Smart Energy	Kjeller, ny bydel, arbeid i en startfase	grønn næringsutvikling	Hadelandskonferansen
Handlingskampanje. Få til endringer mot 0-målet	mobilitetsuke		Håpets katedral (plast gjenvunnet til bygg)	Frankfurt 2019, Berlinale, Grüne woche: kobles og gjenbrukes
andelsgårder	sykkel i kommunale virksomheter		Kongsberg - autonome kjøretøy	Bærekraftsnettverk
Turkart (nær- og langtur)	Sykkel-event i flere kommuner, mobilitetsuken		Massiv tre, Mjøstårnet, flere eks./fabrikker	

Bruk av marka i regionen (enestående i internasjonal sammenheng)	sykkelhotell		miljøvennlig godstransport, (ASKO)	
Hamar: Naturskolen	Sykle til jobben		Nord-Odal: seminar "skogen inn i framtida" Bygg i massivtre verdiskaping fra tre	
BUA-ordninger (brukt utstyr, utlån)			Samling av alt avfall fra bygge-/infrastruktur bygging til ressurspool	
			Tare-pilot m Bellona (Tofte?)	

Oppgave 4. Gode prosjekter å løfte fram. Hvilke eksisterende tiltak eller prosjekter i regionen bør løftes fram som en del av Miljøhovedstadsåret i Osloregionen i 2019?

Sunn og bærekraftig livsstil	Grønn mobilitet	Attraktive byområder	Grønne jobber og innovasjon	andre områder
Den magiske fabrikken, kunnskapssenter, food-to-waste-to food	Bildeling - gode eksempler	by- og miljøsatsing på Fornebu	Bærekraftige bygg	Interreg Europe prosjekt "Smart Edge" (klima og energi-fokus). AFK leadpartner. Hvordan redusere CO2-utslipp fra bykommunene i Akershus?
Hias - Hedmark interkommunale avløpsselskap. Fosforgjenvinning og biogass. Formidlingsprosjekt	El-mobilitet/null-utslipp (hurtigbåt, sykkel, bil, buss)	Futurebuilt	Grønn framtid - fond	FNs bærekraftsmål inn i planer og strategier (eks Asker og Hurdal) Formidlingsprosjekt.
Grønn turisme - midt i matfatet. Helt på jordet, Smart Ås	hurtigbåt på Oslofjorden	Ny Kjeller bydel (Lillestrøm)	Grønt fagsenter Buskerud	Vedtatt i Stortinget april 2018: helhetlig forvaltningsplan som ivaretar Oslofjorden

Oppsummering workshop 9. mai 2018

Folkehelseuka	selvkjørende buss		Hias - Hedmark interkommunale avløpsselskap. Fosforgjenvinning og biogass. Formidling.	
Green Friday (DNT)	kollektivtransport Fredrikstad		Interreg-prosjektet «The Bioeconomy region»	
Tilgjengelighet av ren natur, fjord, marka, elv, innsjøer	Ruter - bussing av elever til trening		Klimainnovasjon gjennom anskaffelser - utslippsfrie byggeplasser - smart bruk av solenergi - klimasmart langtransport av avfall (33 kommuner)	
	sykkelaktiviteter		Klyngedannelse "No waste". Inneholder flere enkeltprosjekter	
	smart mobilitet, teknologi + overføring, teknologiledende		No-dig, nedgraving av rør uten grøfting	
	Gods- og logistikkprosjekt (Osloregionen)		Powerhouse	
	Kollektivsatsing		sirkulær økonomi, mange eksempler i regionen: - Øra næringspark - ROAF - kildesortering Oslo - magiske fabrikken	

	grønt kystfartsprogram		skrogvaskemaskin (Tofte) fritidsbåter	
			trebyggeri, utnyttelse av skogressurser	
			Massivtre, flere eks i regionen, fabrikk og bygg	
			CO2-fangst og lagring	

Oppgave 5. Felles aktiviteter i regi av Osloregionen. Hvilke felles aktiviteter, i regi av sekretariatet for Osloregionen, bør inngå i programmet for Miljøhovedstadsåret i Osloregionen?

Sunn og bærekraftig livsstil	Grønn mobilitet	Attraktive byområder	Grønne jobber og innovasjon	andre områder
Felles koordinering av fiksefestuker (m skoler/næringsliv)	framtidens fossilfire transport	Festival om urbant jordbruk (forbrukeratferd, lokal mat)	Felles innkjøp på tvers av kommuner (el-ferjer, avfall, transport + overskudd solenergi)	Felles kalender
kildesorteringskonkurranser (nabolag, ordførere)	mobilitetsuke konkurranse, med deltagelse for alle, premiering	Festivalprogram, koble festivaler. Bærekraftige festivaler	Innovativ konkurranse om plasthåndtering	4 temadager, forbilder/dele erfaringer: grønne bygg, grønn mobilitet, arealbruk
engasjere vgs/skoler til miljøåret 2019	sykle til jobben-aksjon (styrke, gjøre enda bedre)	utvikle portal til miljø-arrangementer	utfordre fylkeskommunene, klimasatsing i videreg.oppl.	digital plattform for erfaringsdeling
Aksjon mot hagerømlinger/svartelistede arter	involvere kollektivselskap, f.eks. under mobilitetsuka. Gratis kollektivreiser	felles utfordring til kommuner om prosjekt for biologisk mangfold	koble besøkende på Green visits	handlingskampanje /kommunekamp
forsvarlig dumping /levering av hageavfall	Grønt besøksopplegg i regionen med grønn mobilitet		Felles prosjekt med Green Visits	Læringsarenaer, - barrierer og utfordringer -hva er viktig vekting i innkjøp

Oppsummering workshop 9. mai 2018

Turist i egen region /Grønt besøksopplegg med grønn mobilitet	binde sammen regionen med grønn mobilitet		innovative anskaffelser	kartlegge felles behov/initiativ
Kampanjer for å endre holdninger -miljøvennlig mat - lokal ferie, uten fly - mindre bilbruk økt gjenbruk	Felles satsinger: sykkel-satsing, mobilitetsuka		utfordre/mobilisere næringslivet	Profilering av de gode case (både her og ute) Osloregionens Europakontor
Festivaler: lage et eget festivalprogram for miljøhovedstadsåret, logos, utstyr, panteordning				Oslo in a nutshell - lage besøksrunde for hele regionen
				Konkurransen - innbyggerdelt.
				film av de gode casene
				synliggjøre hele Østlandet
				Mapping av arrangement i hele regionen
				Felles profilering i Brussel
				BEST-konferansen
				# - emneknagg sosiale medier
				Klimabudsjett/klimaregnskap og indikatorer
				Utfordre kommuner til sine aktiviteter
				synliggjøring av medlemmene på de store arrangementene

4. Videre oppfølging

Sekretariatet for Osloregionen/prosjektledelsen arbeider med videre oppfølging av prosjektet *Miljøhovedstadsåret for Osloregionen*. Nedenfor er noen punkter for oppfølging. Det tas forbehold om endringer i den videre oppfølgingen.

- Oppsummering fra workshop gjøres tilgjengelig på Osloregionens web-sider, sammen med presentasjonene som ble gitt i møtet.
- Oppsummering fra workshop vil bli gitt i Osloregionens koordineringsgruppe 22. mai, faggruppe for Areal, Transport og Klima den 29. mai og i Osloregionens styre den 6. juni.
- Det vil bli vurdert å nedsette en programkomite for *Miljøhovedstadsåret i Osloregionen*
- Det gjøres en fortløpende koordinering med Miljøhovedstadens sekretariat i Oslo kommune.
- Osloregionen følger opp aktuelle eksterne samarbeidspartnere, bl.a. NHOs Leverandørutviklingsprogram, Green Visits, Vurderer andre eksterne samarbeidspartnere som næringsklynger/nettverk og andre organisasjoner.
- Kommuner og fylkeskommuner inviteres til å komme med ytterligere innspill, med utgangspunkt i spørsmål 1-5 i gruppearbeidet 9. mai. Frist for innspill settes til den 1. juli.
- Workshop nr 2 arrangeres den 19. september i Toppsenteret, Forskningsparken. Det vurderes om det skal inviteres til en bredere deltakelse enn kommuner/fylkeskommuner, som næringsliv og akademia.
- BEST-konferansen 7. februar 2019 vil ha Miljøhovedstadsåret som hovedtema og er under planlegging. KS Agenda Møtesenter er reservert.
- Eventuelle ytterligere ressursbehov i sekretariatet for Osloregionen vurderes i forbindelse med budsjett for 2019. Det samme gjelder anbudsprosess for eventuelt behov for ekstern bistand.

Vedlegg.

Deltakerliste.

Navn	Virksomhet
Eli Nakken Lundquist	Akershus fylkeskommune
Janne Svegården	Akershus fylkeskommune
Per A. Kierulf	Akershus fylkeskommune
Pia Eide Husstad	Akershus fylkeskommune
Erlend Hanssen Sjøvik	Akershus fylkeskommune
Morten Bastrup	Asker kommune
Ragnar Sand Fuglum	Asker kommune
Pedro Ardila	Bærum kommune
Unni Larsen	Bærum kommune/SmartCity Bærum
Frode Graff	Drammen kommune
Eystein Kleiven	Fredrikstad Kommune
Jan Carsten Gjerløw	Green Visits / OREEC
Hana Engh	Hamar kommune
Lise Urset	Hamar kommune
Marija Holm Radovanovic	Hedmark Fylkeskommune
Gunnlaug Marie Brandshaug	Hurum2020, Hurum kommune
Ingebjørg Trandum	Kongsberg kommune
Hege Nordby	Kongsvinger kommune
Tina Sølvberg	Leverandørutviklingsprogrammet
Eva Snare	Nord-Odal kommune
Even Aleksander Hagen	Oppland fylkeskommune
Svenn Arne Lie	Oppland fylkeskommune
Tone Lise Vilje	Oslo Brand Alliance
Anita Lindahl Trosdahl	Oslo kommune
Eva Næss Karlsen	Osloregionen
Ingrid Johnsen	Osloregionen
Øyvind Sätvedt	Osloregionen
Erik Hansen	Osloregionen
Astrid Bjerke	Osloregionens Europakontor
Kristin Molstad	Regionrådet for Hadeland
Hilde Sjøraas Grønhovd	Regionrådet for Midt-Buskerud
Asbjørn Flo	Røyken kommune
Svein Larsen	Sarpsborg kommune
Martine Matre Bonarjee	Skedsmo kommune
Maria Hoff Aanes	Skedsmo kommune
Marianne Larsen	Skedsmo kommune
Ole Jacob Flæten	Skedsmo kommune

Per Gunnar Plassen	Skedsmo kommune
Atle Teige	Skedsmo Videregående Skole
Anders Berggren	Ski kommune
Terje Kirkeng	VESAR
Ragne Storsul	Vestby kommune
Tyra Risnes	Østfold Fylkeskommune
Inger Kolseth	Østfold fylkeskommune
Liss Mirjam Stray Rambo	Østfold fylkeskommune
Ellen Grepperud	Ås kommune
Ola Nordal	Ås kommune

Opgavematte.

START

1 Miljø- og samfunnsutfordringer
 Hva tre er de viktigste utfordringer i Osloregionen for adressene som er dekket av miljøundersøkelsen?
 Ta med referanse til samfunnsutfordringer i miljøplanen, Osloplanen og prioriter tre utfordringer.

OSLOPLAN - NOTISER

1
2
3

2 Kriterier

A. Hva skal til for at miljøprosjektet skal bli et
 Osloregionen 2025-26? en utvalgt Osloplan- og
 Miljøplan om de 3 viktigste kriteriene.

B. Hva er gode kriterier for et miljøprosjekt i en
 by/kommune/fylkeskommune i Osloregionen?

OSLOPLAN - NOTISER

1
2
3

3 Aktiviteter i din by/kommune/fylkeskommune
 Hvilke aktiviteter planlegger du for å gjennomføre i 2017? Hvilke aktiviteter planlegger du for å gjennomføre i 2018? Hvilke aktiviteter planlegger du for å gjennomføre i 2019? Hvilke aktiviteter planlegger du for å gjennomføre i 2020? Hvilke aktiviteter planlegger du for å gjennomføre i 2021? Hvilke aktiviteter planlegger du for å gjennomføre i 2022?

4 Gode prosjekter å løfte fram

5 Felles aktiviteter
 Hvilke felles aktiviteter planlegger du å gjennomføre i Osloregionen 2017-2022? Hvilke felles aktiviteter planlegger du å gjennomføre i Osloregionen 2018-2023? Hvilke felles aktiviteter planlegger du å gjennomføre i Osloregionen 2019-2024? Hvilke felles aktiviteter planlegger du å gjennomføre i Osloregionen 2020-2025? Hvilke felles aktiviteter planlegger du å gjennomføre i Osloregionen 2021-2026? Hvilke felles aktiviteter planlegger du å gjennomføre i Osloregionen 2022-2027?

OSLO
 EUROPEISK
 OSLOREGIONEN